
Bilderna blev ett sätt att orka

Source: <http://hbl.fi/kultur/2010-03-03/bilderna-blev-ett-satt-att-orka>

Ibland behöver man inte så många ord.

– Det är bilder av min storasyster, hennes fyra fem sista månader innan hon dog i cancer.

Det svarar fotografen Henrik Malmström när man frågar honom om bilderna som han ställer ut på Galleri Luova i Helsingfors i mars. Det är hans första egna utställning och den består av drygt trettio svartvita fotografier av systemern Maija. Hon insjuknade i äggstockscancer endast tjugo år gammal, sommaren 1999.

Den andra frågan – Varför? – är svårare. För att finna ett bra svar måste man gå ännu längre bakåt i tiden. Malmström trevar efter de rätta orden:

– I början av 2007 dog min mamma i bröstcancer. Hon hade varit sjuk sedan 1990, tror jag. Fast jag minns inte exakt, jag var bara sju åtta år på den tiden. Jag försökte ta bilder av henne, men hon ville inte. Och kanske kunde jag inte heller, säger han.

Under mammans sista månader gjorde Malmström sin värnplikt. Han fick ett samtal när det var dags. Strax därefter återvände han till armén. Det var ganska mycket som hände på en gång, och han säger att mammans död egentligen gick honom förbi.

På hösten samma år togs sedan systemen in på sjukhuset igen. Hon hade blivit opererad genast efter att läkarna hade konstaterat att hon bar på cancer och därefter hade det gått upp och ner. Nu fick familjen höra att det såg dåligt ut.

– Det var då jag började fota, säger Malmström och fortsätter: - Som fotograf såg jag att här fanns en historia att berätta. Och säkert var det också ett sätt för mig att behandla allt det som hände.

Blev ett jobb

Till en början väckte fotograferandet en del protester bland de andra familjemedlemmarna, men systemen Maija lät det fortsätta. Hennes och broderns förhållande hade blivit starkare under de sista åren och hon kände till hans ambitioner att bli fotograf.

Ibland tittade de tillsammans på de bilder som han hade tagit. Men hon hade inte så mycket att säga om dem.

– Jag vet inte vem som vill se sig själv i en sjukhussäng, säger Malmström.

Med tiden ändrade fotograferandet karaktär. För Malmström blev det nästan som ett jobb han kände att han måste vara närvarande för att dokumentera händelseförloppet, precis allt, inte missa en sekund. Samtidigt blev det ett sätt för honom att orka vara på plats. Till och med när det gäller ens egen syster kan det vara svårt att finna krafter för att vara där när sjukdomen mal på som ett domedagsur.

I april 2008 dog Maija. Vid det skedet kunde hon inte längre registrera vad som ägde rum runt omkring henne.

– Ännu vid jul trodde jag att hon kunde ha en chans. Men innerst inne var jag pessimistisk. Och sen . Jag vet inte, jag har säkert förträngt en hel del. Det var mera så att man tog det en dag i sänder.

– Det är lätt att man som fotograf gömmer sig bakom kameran.

På lånad tid

När Maija fortfarande levde publicerades några av bilderna i tidskriften Photo Raw . De har också vunnit första pris i Årets Pressfoton 2007 i kategorin inhemska reportage och tredje pris i Fotofinlandia 2008.

Malmström har även vunnit första pris i reportagekategorin i Årets Pressfoton 2008 med en serie om hemlösa män.

I samband med utställningen kommer boken On Borrowed Time (På lånad tid) där Malmström har samlat ett fyrtiotal av bilderna av sin syster. Boken har ett förord av Jörn Donner och en kort bakgrundstext om sjukdomsförloppet. Dessutom innehåller den en kort text som är skriven av Maija och behandlar hennes tankar om den förestående döden.

Det har varit en lång process att jobba med bilderna av systemns död och den har lämnat spår i fotografen. Fast han är sparsam med orden, de är inte hans gebit.

– Jag tror att jag är mindre naiv nu än när jag började, säger Malmström, så där i allmänhet.

Nu står han i beråd att börja ett nytt projekt. Den här gången ska det handla om förhållanden.

Och om döden:

– Döden är tabu, men det är normalt att folk dör. Det händer hela tiden. För vissa händer det på vissa sätt. Mycket beror på slumpen.

Henri Forss

kultur@hbl.fi

Utställningen På lånad tid, Galleri Luova, Albersgatan 16, Helsingfors, 4.3-31.3.2010, tis-fre 11-18, lör 11-16.